

**CONDITION OF THE PRODUCTION ACCOUNT AT THE BREWING ENTERPRISES**

© 2015

*E. N. Zubenko*, assistant professor of the chair «Accounting, analysis and audit»  
*E. A. Mizikovsky*, doctor of economical science, professor of the chair «Accounting, analysis and audit»  
*Nizhny Novgorod State Engineering-Economic Institute, Knyaginino (Russia)*

*Annotation.* Technologically brewing enterprises treat the processing branches of production. Production of beer and soft drinks is characterized, as a rule, by uniformity of structure of technological process which consists of several phases and repartitions in which raw materials and the main materials turn into a ready-made product. Planning and the accounting of expenses at the enterprises beer - the nonalcoholic industry, in relation to standard production structure, corresponds to conditions of application of a poperedelny method. Thus in the account semi-finished or bespolufabrikatny options of this method can be used. In the conditions of market economy prime cost of brewing production is the most important indicator of production economic activity of the enterprises of brewing branch. In modern conditions of managing, and also owing to strengthening of the competition, complication of productions the production account becomes more and more actual the brewing enterprises. In practice the production account and calculation of prime cost of brewing production are a component of system of accounting. In the conditions of market economy prime cost of brewing production is the most important indicator of production economic activity necessary for determination of profitability of production and separate types of production, identification of reserves of decrease in product cost, determination of prices for products, calculation of economic efficiency of introduction of new equipment, technology, organizational and technical actions, justifications of the decision on production of new types of production and removal from production outdated. At the brewing enterprises it is possible to refer to the main objectives of the production account: the accounting of volume, the range and quality of the made production, the performed works and the rendered services and control over the implementation of the plan for these indicators, the accounting of the actual costs of production and control of use of raw materials, material, labor and other resources, of observance of the established estimates of expenses on service of production and management, calculation of product cost and control over the implementation of the plan for prime cost, identification of results of activity of production shops of the enterprise for decrease in product cost, and also identification of reserves of decrease in product cost.

*Keywords:* accounting, accounting, norms, object of expenses, brewing enterprises, production expenses, production account, product cost, articles of expenses, accounting of expenses.

УДК 332.132(477)

**СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ МОДЕРНИЗАЦИИ МЕХАНИЗМА УПРАВЛЕНИЯ РЕГИОНАЛЬНЫМ ХОЗЯЙСТВЕННЫМ КОМПЛЕКСОМ**

© 2015

*И.С. Кайтанский*, кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики промышленности  
*Одесская национальная академия пищевых технологий, Одесса (Украина)*

*Аннотация:* В статье рассмотрены стратегические направления модернизации механизма управления экономикой регионов, что позволит снизить уровень дифференциации развития территорий, с другой стороны, будет способствовать повышению ответственности органов региональной власти за функционирование управляемой территории.

*Ключевые слова:* управление экономикой, стратегия, модернизация, регион.

*Постановка проблемы.* Сьогодні наукова проблема підвищення ефективності функціонування системи управління економікою регіонів залишається пріоритетною, як з погляду держави, так і з позицій регіонального співтовариства. Це визначено як об'єктивними зовнішніми й внутрішніми факторами, так і недоліками в самій системі управління, у тому числі: превалюванням галузевого й територіального підходів у формуванні регіональних органів влади; дублюванням функцій управління по ряду напрямків діяльності; недостатнім рівнем компетентності керівництва регіонів; фрагментарністю організаційних дій по розвитку системи управління регіоном та ін. [1].

*Аналіз останніх джерел досліджень і публікацій.* Є певні напрацювання у дослідженнях учених-економістів, з стратегії і напрямів модернізації механізму управління економікою регіонів. Не зменшуючи значущість вкладу інших дослідників у яких є значний доробок, можна відзначити у науковій літературі праці: О. Алімова, О. Амоші, П. Борщевського, М. Бутко, С. Біла, П. Гайдучького, В. Геєця, Б. Данилишина, М. Долішнього, Ф. Заставного, В. Захарченка, Т. Заяць, В. Льчука, І. Луїна, С. Максименка, Б. Патона, Т. Пепи, І. Петровская, В. Пили, Ю. Пурденко, С. Раевского, В. Удовиченка, П. Саблука, В. Семенова, Л. Федулової та інших.

Незважаючи на певні напрацювання в цьому напрямі, слід відзначити необхідність удосконалення стратегії і напрямів модернізації механізму управління економікою регіонів в період кризової економіки держави.

Нерозв'язаність цілого ряду теоретичних і приклад-

них питань, відсутність комплексного вивчення стратегії і напрямів модернізації механізму управління економікою регіонів обумовили вибір теми дослідження, його актуальність, мету та завдання.

*Виклад основного матеріалу дослідження.* Вирішення перерахованих вище проблем забезпечити проведення модернізації системи управління регіонами, що покликана створювати умови для стабільного розвитку бізнесу й підвищення якості життя населення регіонів на основі наявного економічного й організаційно-управлінського потенціалу.

Однак, сучасний рівень розвитку національного господарства свідчить про те, що при вдосконалюванні системи управління регіонами повинні бути враховані два моменти.

По-перше, як показує аналіз, у значній частині регіонів не повною мірою використовується організаційно-управлінський потенціал, стратегічні плани й програми розвитку не містять механізму реалізації і являють собою набір несистемно поставлених цілей.

По-друге, наявні істотні розходження показників соціально-економічного розвитку регіонів усе збільшуються. Це приводить до росту диференціації в розвитку територій і формування соціальних конфліктів, зниження якості життя населення й потенціалу економіки. Вирішувати такі питання потрібно з повним розумінням наслідків, як у короткостроковій, так і в більш віддаленій перспективі.

Виконання цієї функції ставить принципово нові завдання перед органами управління, як на регіональному, так і державному рівні, які пов'язані з адаптацією реалі-

зованого механізму управління з урахуванням різноманітності регіонів. Це, у свою чергу, вимагає проведення й типології регіонів для цілей модернізації механізму реалізації регіональної соціально-економічної політики, тобто мова йде про вироблення диференційованого підходу до управління економікою регіонів.

Механізм управління економікою регіону - це ключовий елемент системи управління територіями, найбільш складна її частина, що представляє собою сукупність компонентів (органів управління, їх функцій і структури; цільових стратегічних настанов; принципів, методів, технологій і інструментарію управління та ін.), тісно взаємозалежних між собою, що утворюють керуючу, керовану, інструментальну підсистеми в їх інтеграційній цілісності й формують механізми впливу (у вузькому змісті) на регіональне господарство, умови життєдіяльності населення, організації й домашні господарства, суспільні, економічні й соціальні процеси з метою підвищення рівня соціально-економічного розвитку регіону і якості життя населення в ньому.

Розглядаючи механізм управління як складну сукупність компонентів, слід зазначити, що з позицій системного підходу - це сукупність складних керуючої, впливаючої й керованої підсистем. З позицій процесного підходу механізм управління варто розглядати як процес впливу керуючої системи на керовану. На рис. 1 механізм управління представлений у широкому трактуванні з позицій інтеграції цих двох підходів.

Відзначимо, що в умовах модернізації системи управління важливо виділити в механізмі управління елементи відносно стійкі (що піддані змінан тільки в результаті кардинальних перетворень: суб'єкти управління; об'єкти й сфери впливу та ін.) і рухливі (що змінюються в результаті перманентних трансформацій).

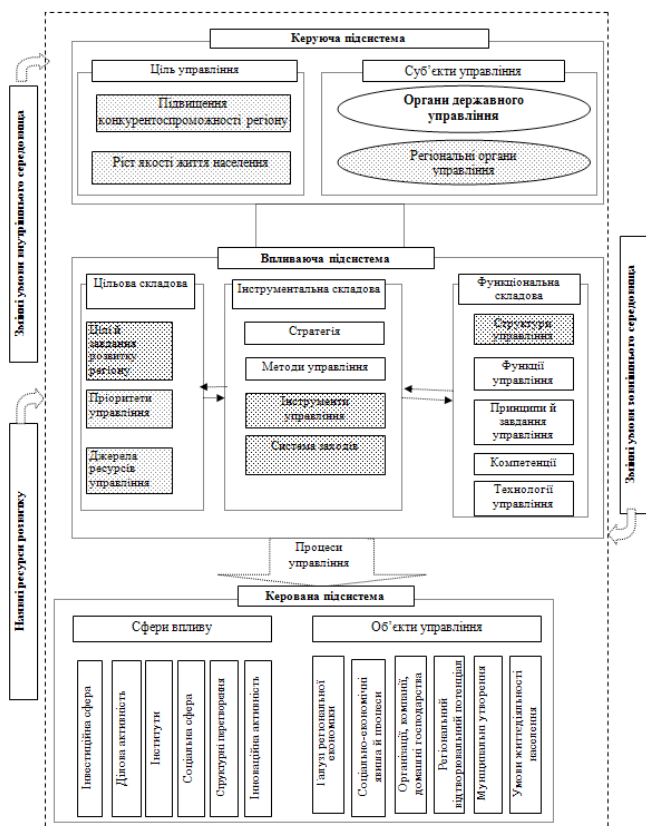


Рисунок 1 - Механізм управління економікою регіонів (у розширеному трактуванні) з позицій структурно-процесного підходу

Сучасний етап функціонування національної економіки характеризується модернізацією системи управління, ключовим напрямком якої є посилення

самостійності функціонування територій.

Високий ступінь диференціації соціально-економічного розвитку регіонів, з одного боку обумовлений природно-кліматичними й ресурсними особливостями, з іншого боку - діяльністю органів регіонального управління. Так, при реалізації сучасного механізму управління не враховується відповідальність за соціально-економічний розвиток території, внесок органів управління в соціально-економічний розвиток території.

Ми вважаємо, що диференційований підхід може бути представлений як спосіб формування й реалізації механізму управління, що передбачає вибір комбінації рухомих елементів інструментальної складової механізму управління відповідно до типу регіону. Впровадження диференційованого підходу в систему управління регіоном реально здатне створити необхідні умови для прискореного розвитку економіки регіону.

Слід зазначити, що в теорії державного управління відсутня єдність думок по концептуальних основах визначення результативності управління. Традиційна концепція оцінки результативності діяльності органів державного управління ґрунтується на визначенні ефективності діяльності органів виконавчої влади регіонів України. Однак як такий імператив нами запропонована «результативність управління соціально-економічним розвитком».

«Результативність управління соціально-економічним розвитком» - це якісна характеристика, соціально-економічного розвитку регіону, визначена зіставленням якісного показника «результативність управління в регіоні» і кількісного показника «результативність соціально-економічного розвитку». З огляду на той факт, що результативність - системна категорія, формування якої на кожному рівні управління відбувається під впливом множини специфічних факторів, вимагає чіткого розрізнення «результативність розвитку» і «результативність управління».

«Результативність соціально-економічного розвитку» - кількісна характеристика рівня «самостійного» розвитку регіону, що виступає підсумком опосередкованого впливу органів управління, виражена інтегральним показником, розрахованим на основі порівняння часткових показників соціально-економічного розвитку регіону з відповідною середньоукраїнською величиною.

Загальновизнаною узагальнюючою характеристикою розвитку регіону є рівень соціально-економічного розвитку. Але єдність у розумінні цього показника й особливо утруднює порівняння територій, планування їх розвитку й оцінку результативності управління. Економічне завдання типологізації регіонів визначається необхідністю поділу різних регіонів України на однорідні групи при проведенні міжрегіональних зіставлень, або дослідженні економічних процесів на регіональному рівні.

Різні типології регіонів по різних підставах не відповідають завданню типології регіонів за рівнем результативності їх соціально-економічного розвитку. Розробка типології регіонів стосовно до цілей формування диференційованого механізму управління економікою регіонів відповідно до критерію «результативність управління соціально-економічним розвитком» повинна проводитися в у кілька етапів:

Оцінка результативності соціально-економічного розвитку регіону. На основі використання статистичних даних, повинна бути зроблена вибірка показників соціально-економічного розвитку регіонів України, розраховані значення індивідуальних показників розвитку регіонів.

2. Оцінка результативності управління економікою регіону. Виходячи з того, що результативність управління економікою регіону складається з задоволеності населення діяльністю органів регіональної влади й оцінки результативності витрати бюджетних коштів,

повинна бути проведена оцінка по цих двох складових. При оцінці задоволеності населення діяльністю органів регіонального управління варто враховувати, що рівень достовірності цього показника у звітах не можна визнати об'єктивним, оскільки опитування населення найчастіше носять формальний характер, інструментарій, що визначає їх обґрунтованість, не відпрацьований, відповідальність за достовірність результатів відсутня.

Ці недоліки, зокрема, підтвердило опитування респондентів Херсонської області. Число респондентів, що брали участь в опитуванні, перевищувало 1,5% чисельності дорослого населення й проводилося як у обласному центрі, так і на периферії. У процесі опитування з'ясувалося, що реальні результати не відповідають тим, що містяться у звітності, що вимагає проведення безпосереднього опитування (а це утруднює оцінку задоволеності населення у всіх регіонах України), а також виявлено, що думка громадян практично не впливає на рівень надаваних їм послуг, що є однією із причин неввіри жителів органам регіональної влади.

3. *Оцінка якості управління територією* на основі зіставлення оціночних характеристик задоволеності населення й результативності витрати бюджетних коштів здійснюються за допомогою матриці.

4. *Оцінка результативності управління соціально-економічним розвитком регіону.* У зв'язку з тим, що це якісна характеристика, що відображає співвідношення ресурсів і результатів, то зіставлення якісного показника «результативність управління економікою регіону» і кількісного показника «результативність соціально-економічного розвитку регіону» доцільно також здійснювати за допомогою матриці.

Відповідно до запропонованої класифікації регіонів повинен мінятися й зміст механізму управління економікою території. На нашу думку, реалізація диференційованого підходу при сформованій системі управління повинна провадитися в такий спосіб (рис. 2).

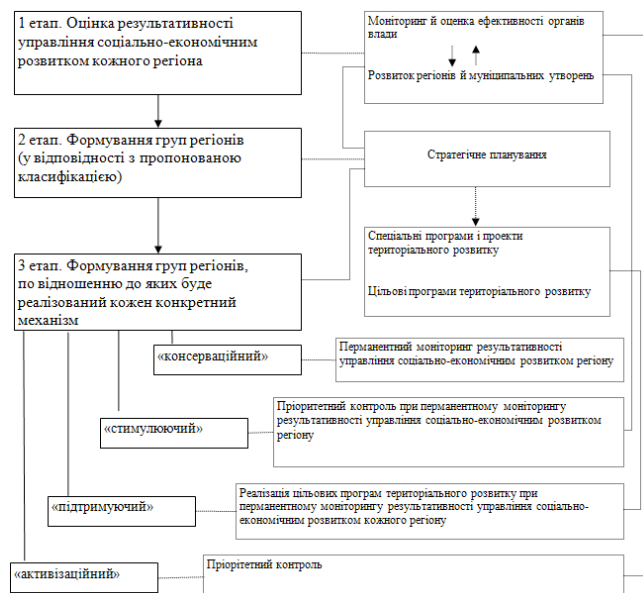


Рисунок 2 - Реалізація диференційованого підходу до модернізації механізму управління економікою регіону при сформованій системі управління

Одним з ключових факторів соціально-економічного розвитку регіонів є збалансованість формального й неформального інституціонального середовища, що виступає як внутрікорпоративна культура регіону.

Виходячи з цього, формування сучасної системи економічних інститутів передбачає заходи для:

- стимулювання конкуренції на ринках товарів і послуг; розвитку ринкової інфраструктури;
- активізації інновацій і збільшення інвестицій;

- сприяння розвитку малого й середнього підприємництва;
- ефективної взаємодії держави, місцевого самоврядування, населення, бізнесу, суспільних структур.

Стосовно до різних типів регіонів передбачається реалізація наступних напрямків:

- передача на регіональний рівень податку на прибуток організацій у розмірі двох відсотків і водного податку;
- передача в розпорядження регіонів частини річного приросту ПДВ;
- оптимізація й часткове скасування пільг по регіональних і місцевих податках, які встановлені державним законодавством;
- скасування пільг, встановлених на державному рівні, і вилучення з об'єктів оподаткування по регіональних і місцевих податках;
- перехід на стягнення єдиного податку на нерухомість;
- надати регіонам і муніципалітетам право встановлювати штрафи й збори, перелік яких повинен бути затверджений державним законодавством;
- сплата податку на доходи фізичних осіб за місцем проживання платника податків, а не по місцю обліку податкового агента;

- здійснювати щорічне індексування коштів фінансової підтримки регіонів на індекс-дефлятор аналогічно індексу інших видаткових зобов'язань державного бюджету, що дозволить підвищити рівень бюджетної забезпеченості регіонів.

1. *Реалізація «консерваційного» механізму управління економікою регіонів з високою результативністю управління соціально-економічним розвитком* вимагає збереження досягнутого рівня соціально-економічного розвитку при наявній якості управління, а це вимагає формування відповідного інституціонального середовища. Інституціональне середовище регіонального розвитку, що передбачає формування й реалізацію «консерваційного» механізму управління повинне відповідати наступним вимогам:

- створення сприятливих умов, що сприяють росту ділової активності в регіоні, а, отже, підвищенню його конкурентоспроможності;
- забезпечення ефективного державного й муніципального управління;
- формування адекватних інститутів демократії, структур і механізмів громадянського суспільства;
- здійснення суспільного контролю за діяльністю державних органів і бізнесу, зниження рівня корупції й створення довіри до влади й проведеної нею політики.

Ми вважаємо, що можуть бути запропоновані наступні напрямки вдосконалювання інституціонального середовища при реалізації «консерваційного» механізму управління регіонами:

1) наявність організаційної культури в системі управління. У цьому випадку організаційна культура виконує роль неформального інституту регулювання й розвитку управлінських відносин у системі управління. І хоча, структурні складові: цінності, переконання, установки й неформальні правила не оформлені у вигляді якого-небудь кодексу, організаційна культура формує способи й норми поведінки. Вона не піддає швидким змінам, її становлення й розвиток, особливо в регіонах, відбувається не стрибкоподібно, і вимагає значних організаційних, психологічних, часових витрат.

2) стратегічний розвиток керівників і фахівців. Концепція управління людськими ресурсами передбачає підвищення компетенцій, когнітивності, динамічних здатностей, креативності й задоволеності працюючих різних категорій співробітників на всіх рівнях і у всіх управлінських структурах на основі постійного безперервного навчання й перепідготовки;

3) удосконалювання структури органів регіонального управління. Організаційна структура регіонального



управління є засобами реалізації державних функцій і досягнення цілей системи управління, тому вона повинна відповідати розв'язуваним завданням, відповідати сучасним вимогам, відображати зміст діяльності й змінні умови функціонування й розвитку.

Виходячи з того, що метою реалізації стимулюючого механізму управління економікою регіонів є забезпечення підвищення ефективності діяльності органів регіональної влади по реалізації наявного потенціалу, нами запропонований комплекс напрямків і заходів, реалізованих у рамках даного механізму:

- розробка системи індикаторів і цільових показників стану соціально-економічної системи області;
- формування прогнозних значень цільових показників і індикаторів соціально-економічного розвитку області;
- моніторинг ефективності реалізації програмних заходів у регіоні;
- реалізація й моніторинг програм соціально-економічного розвитку;
- реалізація й моніторинг програм соціально-економічного розвитку міст і районів області
- здійснювати оптимізацію й консолідацію субсидій, що направляються на софінансування регіональних і муніципальних видатків;
- створення ВЕЗ регіонального розвитку;
- надання пільг і преференцій податкового й митного характеру, насамперед за рахунок коштів державного бюджету;
- субсидування тарифів на послуги природних монополій;
- надання цільових адресних субсидій з державного бюджету;
- реалізація конкретних пріоритетних інвестиційних проектів у регіонах.

2. Реалізація «стимулюючого» механізму управління економікою регіонів передбачає:

- підвищення ефективності діяльності органів регіональної влади на основі перманентного моніторингу ефективності реалізації програмних заходів;
- контроль за найбільш повною реалізацією наявного потенціалу.
- забезпечення балансу інтересів регіональних органів влади й підприємницького сектора шляхом розвитку інфраструктури підприємницької діяльності й створення сучасної наукової інфраструктури при державній підтримці системи;
- забезпечення максимально швидкого виходу створених при державній підтримці суб'єктів наукової й науково-технічної діяльності на режим самооплатності;
- сприяння в просуванні наукомісткої продукції організацій на регіональні й зовнішні ринки;
- сприяння в залученні інвестицій для великих наукових досліджень у регіоні;
- надання у встановленому порядку державних грантів для підвищення інтенсивності виробничої діяльності.

3. Виходячи з того, що метою реалізації «підтримуючого» механізму управління економікою регіонів є формування максимально сприятливих умов для розвитку економіки регіону з урахуванням його спеціалізації, нами запропонований комплекс напрямків і заходів, реалізованих у рамках даного механізму.

4. Стосовно до регіонів з низьким рівнем результативності управління соціально-економічним розвитком, основними напрямками реалізації «активізаційного» механізму управління повинні стати оптимізація системи регіонального управління.

Структура органів регіонального управління передбачає скасування апарату адміністрації губернатора шляхом з'єднання або злиття з апаратом уряду; скорочення числа заступників вищої посадової особи, що очолює регіон, які стають керівниками цілих блоків

міжгалузевих управлінь.

Перетворення організаційної структури управління регіоном дозволить зменшити чисельність працівників держапарату; усунути паралелізм, дублювання функцій, зайву опіку з боку державних органів управління; підвищити оперативність, гнучкість, адаптивність, творче наповнення, якість і ретельність управлінських рішень і дій; розширити використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі управління; зміцнити територіальний принцип управління економікою регіону.

*Висновки з проведеного дослідження.* Таким чином, удосконалювання системи управління економікою регіонів в умовах посилення їх самостійності передбачає проведення перманентного моніторингу результативності управління соціально-економічним розвитком територій. На основі результатів моніторингу повинен відбуватися вибір того диференційованого механізму управління, що відповідає типу розвитку регіону. Це, з одного боку, дозволить знизити рівень диференціації розвитку територій, з іншого боку, буде сприяти підвищенню відповідальності органів регіональної влади за функціонування керованої території.

#### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Раевский С. В. Кластерная концепция организации структуры экономики регионов / С. В. Раевский, Ю. В. Винокурова // Региональная экономика: теория и практика. - 2007. - № 5. - С. 27-30.
2. Регіональний людський розвиток: стат. зб. - К.: Державний комітет статистики України, 2007. - 42 с.
3. Регіональний людський розвиток: стат. зб. - К.: Державний комітет статистики України, 2009. - 31 с.
4. Регіони України: стат. зб. Ч.1. - К.: Державний комітет статистики України, 2011. - 803 с.
5. Асаул А.Н. Кластерная концепция развития мезоэкономических объединений в строительстве / Асаул А.Н. // Коммунальное хозяйство городов. - К.: Техника, 2004. - № 54. - с.100 - 105
6. Боровик А. С. Концептуальные основы модернизации региональной экономики / А. С. Боровик // Региональная экономика: теория и практика. - 2010. - № 25 (160). - С. 46-50.
7. Малаховська Н. О. Сучасний стан формування сукупних доходів сільського населення / Н. О. Малаховська // Проблеми формування ринкової економіки: управління людськими ресурсами: проблеми теорії та практики. [міжвід. наук. зб.]. - К.: КНЕУ, 2001. - С. 120-125.
8. Топіха В.І. Інвестиційний менеджмент та ризики в діяльності венчурних компаній / П.В. Ковалишин, В.І. Топіха // Бізнес-навігатор: наук. - вироб. журнал. - 2011. - № 1 (22). - С. 145-150
9. Язлюк Б. Інноваційно-інвестиційна практика: теорія та методика: Монографія / Б.Язлюк // Деп. в ДНТБ України, Академія соціального управління. - Тернопіль, 2010. - 223 с.
10. Язлюк Б. Стратегія інноваційної безпеки як подолання асиметрії конкурентоспроможності підприємств у міжрегіональному розвитку / Б. Язлюк // Зб.наук. праць молодих вчених Наука молоді. - Тернопіль: Економічна думка, - 2012. - Вип. 18. - С. 178 - 184

**СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ МОДЕРНІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ  
РЕГІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСЬКИМ КОМПЛЕКСОМ**

© 2015

**I.С. Кайтанський**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки промисловості  
*Одеська національна академія харчових технологій, Одеса (Україна)*

*Анотація.* У статті розглянуто стратегічні напрями модернізації механізму управління економікою регіонів, що дозволить знизити рівень диференціації розвитку територій, з іншого боку, буде сприяти підвищенню відповідальності органів регіональної влади за функціонування керованої території.

*Ключові слова:* управління економікою, стратегія, модернізація, регіон.

**STRATEGIC GUIDELINES FOR THE MODERNIZATION OF THE MANAGEMENT  
MECHANISM OF THE REGIONAL ECONOMIC COMPLEX**

© 2015

**I.S. Kaytanskiy**, candidate of economic sciences, associate professor, associate professor,  
department of industrial economics  
*Odessa national academy of food technologies, Odessa (Ukraine)*

*Abstract.* The article deals with the strategic directions of modernization mechanism of the regional economy, which will reduce the level of differentiation of areas, on the other hand, will increase the responsibility of regional authorities for the operation controlled territory.

*Keywords:* economic management, strategy, modernization, region.

УДК 636.033

**СУЩНОСТЬ ЭФФЕКТИВНОСТИ МЯСНОГО СКОТОВОДСТВА,  
ЕЕ ВИДЫ И ПОКАЗАТЕЛИ**

© 2015

**Н. Н. Кондратьева**, кандидат экономических наук кафедры «Экономика и статистика»  
**О. В. Шамина**, кандидат экономических наук, доцент кафедры «Экономика и статистика»  
*Нижегородский государственный инженерно-экономический институт, Княгинино (Россия)*

*Аннотация.* В статье изложены теоретические аспекты эффективности отрасли мясного скотоводства, в частности представлена новая трактовка понятия экономической эффективности мясного скотоводства, рассмотрены виды эффективности и ее показатели. В ходе исследования нашли применение различные подходы, методы и приемы научного исследования: исторический, абстрактно-логический, аналитический. В результате исследования обоснованы и разработаны теоретические основы эффективности производства крупного рогатого скота. Предложено понятие экономической эффективности мясного скотоводства, которое рассматривается как категория расширенного воспроизводства, выражающаяся через оптимальное отношение результата и затрат, с учетом рационального использования потенциала крупного рогатого скота, в целях максимального удовлетворения платежеспособного спроса населения качественной продукцией отрасли. Выделены следующие особенности данного понятия в современных условиях: оптимальное, сбалансированное использование ресурсов (рациональное применение современных технологий); воспроизводство должно быть расширенное, так как в этом случае обеспечивается доходность и самокупаемость; конечной целью является удовлетворение платежеспособного спроса населения; отражает совокупность технологических, экологических, социальных условий функционирования производства; учитывается потенциал крупного рогатого скота. Кроме этого приведена система показателей эффективности мясного скотоводства, которая позволит в полном объеме проанализировать деятельность сельскохозяйственных организациях, занимающихся производством и реализацией мяса крупного рогатого скота в условиях рынка. Рассмотрены виды эффективности, а также критерии эффективности мясного скотоводства. Так, критерием технологической эффективности, на наш взгляд, будет являться оптимальное сочетание ресурсов и затрат, необходимых для производства мяса крупного рогатого скота. Критерием, определяющим социальную эффективность, можно считать удовлетворение потребностей общества. При определении экологической эффективности сумму прибыли, полученную благодаря затратам на поддержание нормальной экологии, соотносят с расходами, связанными с поддержанием нормального уровня экологической среды. По нашему мнению критерием экономической эффективности производства крупного рогатого скота можно считать чистый выигрыш, т.е. величину чистого дохода на 1 ц прироста.

*Ключевые слова:* критерии, крупный рогатый скот, мясное скотоводство, оптимальность, показатели, производство, рентабельность, социальная эффективность, технологическая эффективность, экологическая эффективность, экономическая эффективность, эффект, эффективность.

Экономический прогресс общества зависит от повышения эффективности общественного производства. В сельском хозяйстве, как и во всей экономике страны, проблема эффективности является одной из сложнейших категорий.

В основе рыночных отношений повышение эффективности производства является главным критерием достижения лучших результатов с меньшими затратами.

Понятие «эффективность» многостороннее, об этом свидетельствуют различные точки зрения по этому вопросу как отечественных, так и зарубежных ученых, что является следствием сложности данной категории. Еще классиками мировой экономической теории заложены научные основы эффективности производства. В их ра-

ботах неоднократно подчеркивается сущность и значимость проблемы для любого общества.

Термин «эффективность» происходит от латинского слова «effectus», что означает исполнение, действие, результат [1, с. 84].

Рассматривая вопрос эффективности производства, необходимо обращать внимание на то, что «эффект» и «эффективность» – понятия неоднозначные. Зачастую эффект сопоставляют с конечным результатом, который определяет цель производства, так как, с одной стороны, он отражает результат деятельности включенных в производство ресурсов, а с другой – произведенные материальные блага.

Эффект в конечном итоге (результат производства)